

SIGNALER

Medlemsblad for Rolf Jacobsens Venner | **2.2013**

RISE GRØNOSET:

Seeren ved Mjøsa [Side 6](#)

Et land av is og stein [Side 11](#)

ASGER SCHNACK:

Om Rolf Jacobsen

– på Facebook, juli 2013 [Side 17](#)

**ROLF
JACOBSENS
VENNER**

ROLF JACOBSENS VENNER

Skappels gate 2
2317 Hamar

www.rolf-jacobsen.no

Styret:
Gunnar Brox Haugen (leder)
Steinar Laberg (nestleder)
Olav Skipnes (kasserer)
Gunvor Sjølie (sekretær)
Hanne Lillebo (styremedlem)
Anne Lillevold Jacobsen (varamedlem)
Margret Eylands (varamedlem)

SIGNALER

Redaksjonen:
Gunnar Brox Haugen
Steinar Laberg
Hanne Lillebo

Design: Ann Avranden
Trykk: Allkopi
Opplag: 400

Redaksjonen takker de som har bidratt til dette nummeret av *Signaler*.

Stoff til neste nummer må være sendt redaksjonen innen 1. januar:
post@rolf-jacobsen.no

INNHOLD

Logoen til Rolf Jacobsens Venner er basert på Tom Gundersens tresnitt fra 1994.

- 3** Lederen har ordet
- 4** Mitt Rolf Jacobsen-dikt:
Levi Henriksen velger
«Plutselig. I desember»
- 6** Rise Grønoset:
Seeren ved Mjøsa
- 11** Rise Grønoset:
Et land av is og stein
- 14** Christian Kjelstrup:
En polsk-norsk korridor
- 17** Asger Schnack:
Om Rolf Jacobsen – på Facebook, juli 2013
- 25** Jacobsen hos Tante Gerda
- 26** Notiser

LEDEREN HAR ORDET

Større enn Hamar er én av mange betegnelser som kan brukes på Rolf Jacobsen. Den danske forfatteren Asger Schnack, som har vært et trofast medlem av RJV i mange år, er ikke alene når han hevder at Jacobsens forfatterskap er «et af de viktigste bidrag til verdenslitteraturen fra de nordiske lande i det 20. århundrede». Schnacks gjennomgang av Jacobsens forfatterskap i dette nummeret av *Signaler* er for øvrig forfriskende lesing med assosiasjoner til andre poeter og nyskapere innen jazz og malerkunst. Det er gått 80 år siden Rolf Jacobsen debuterte, og det er i år også 40 år siden den første utgaven av hans *Samlede dikt* kom ut, nettopp for å markere 40-årsjubileet for debuten. Bokomslaget har sitater som sier noe om Jacobsens posisjon allerede den gang: «Det er for mig at se et af de mest spændende forfatterskaber overhovedet i Europa i dag», skriver den danske kritikeren Poul Borum, mens den amerikanske forfatteren og gjendikteren Robert Bly karakteriserer Jacobsen som «en av de mest levende og originale i Europa». Da Olav H. Hauge mottok Jacobsens *Samlede dikt* høsten 1973, skrev han i dagboken sin: «Ein av dei største lyrikarane me har hatt!» 1973 var også året Rolf Jacobsen for første gang ble nominert til Nordisk Råds litteraturpris. I dag, 40 år senere, er det klart at han har satt solide spor etter seg og leses med stor og stadig fornyet interesse langt ut over Norges grenser. Det burde være opplagt at Hamar har en sterk forpliktelse til å bidra til å ta vare på arven etter vår verdenskjente dikter.

En rekke ganger har RJV omtalt tregheten i prosessen med å finne en god løsning for Skappels gate 2. Saken har så langt ikke vært ofret særlig oppmerksomhet fra politisk hold i Hamar. Det er derfor tankevekkende å se nabokommunens engasjement for en annen av våre store forfattere, Alf Prøysen. Det tegnes

hus og planlegges 100-årsfeiring i stor stil og høyt tempo. Ved Høgskolen i Hedmark er det i ferd med å vokse fram et forskningsmiljø knyttet til Prøysen. Alt dette gleder oss, men vi skulle gjerne sett et tilsvarende engasjement for Rolf Jacobsen og Skappels gate 2.

Den nystartede Litteraturscena på Hamar inviterer til sitt aller første arrangement 26. september i salongen i Hamar Teater, et debattmøte om dikterhjemmene i Hedmark. Forvaltning og formidling vil være noen av stikkordene, og det er ventet at det blir et visst fokus på Skappels gate 2. Sigmund Løvåsen, leder i Den norske Forfatterforening, vil lede møtet, og blant innlederne finner vi direktør for Hedmark fylkesmuseum, Harald Jacobsen, og litteraturprofessor Ole Karlsen. En representant for Hamar kommune er også invitert til å delta i panelet. Vi håper selv sagt at et slikt møte kan øke forståelsen for hvilke verdier og muligheter som ligger i det okergule huset ved jernbanelinja, og i neste omgang føre til bevilgninger og handling.

Programmet for neste års poesifestival presenteres på Gregers 31. oktober i forbindelse med en konsert med Jan Erik Vold, Kåre Virud og Baard Slagsvold, det blir blues og poesi i skjønn forening. Konserten er et samarbeid med Hamar Bluesklubb. Sett også allerede nå av 6.–9. mars, slik at du får med deg Nordisk samtidspoesifestival | Rolf Jacobsen-dagene. Vi lover et godt festivalprogram også i 2014!

RJVs samarbeid med Tante Gerdas Scene fortsetter, og nye poesimatinneir er under planlegging. Det ser også ut til at prosjektet *Rolf Jacobsen for sjuende*, i samarbeid med Den kulturelle skolesekken, videreføres. Og på s. 25 kan du lese om enda et spennende prosjekt.

GUNNAR BROX HAUGEN

MITT ROLF JACOBSEN-DIKT

Levi Henriksen er fra Kongsvinger, der han har arbeidet som journalist i Glåmdalen, samme avis Rolf Jacobsen var journalist i og senere redaktør for i krigsårene. Henriksen debuterte i 2002 med novellesamlingen *Feber*, året etter utga han en ny samling noveller med tittelen *Ned ned ned*, og i 2004 fikk han sitt store gjennombrudd med romanen *Snø vil falle over snø som har falt*. Siden er det blitt en rekke bøker, blant dem diktsamlingen *Kjære deg min kjære* (2010). I år har han utgitt barneboka *Engelen i djevelgapet*, og han er ferdig med førsteutkastet til en ny roman som kommer neste høst. Mange kjenner ham også som musiker sammen med Thomas Mårud med Bra landsens folk. Bandets siste cd er *Langt sakte tog* (2012).

I 2011 spilte bandet under Nordisk samtidspoesifestival | Rolf Jacobsen-dagene, og Henriksen viste at han hadde et nært forhold til Hans Børli og Rolf Jacobsens forfatterskap. I mai i år var han gjest da RV og Tante Gerdas Scene arrangerte poesimatiné i Tante Gerdas bakgård. Der leste han egne dikt og snakket om det å skrive dikt, og han knyttet også noen kommentarer til Rolf Jacobsen. Redaksjonen av *Signaler* utfordret Levi Henriksen til å velge seg et dikt av Jacobsen, og valget falt på «*Plutselig. I desember*».

Flere diktvalg kan leses på venneforeningens nettsider: www.rolf-jacobsen.no

Levi Henriksen velger dikt

Broren min har alltid sagt at han liker The Beatles og The Rolling Stones like mye. Det går ikke. Alle vet man må velge ett av bandene, og da selvfølgelig helst Stones. Selv har jeg det på den samme måten med Rolf Jacobsen og Hans Børli, alle vet man må velge, men jeg klarer ikke. Jeg skal ikke spekulere i hvem som er Stones og hvem som er Beatles av de to hedmarksdiakterne, bare konstatere at de begge har vært med i livet mitt i mange år. Samtidig vil jeg røpe en liten hemmelighet. Hver gang (eller i hvert fall ofte) når jeg sitter fast i min egen skriving, så leser jeg Jacobsen og Børli som en blanding av et mentalt friminutt og en desperat søker etter hjelp, etter en måte å komme meg videre på. Hvor mange ganger har ikke Jacobsens gravemaskiner og togspor hjulpet meg i gang igjen, akkurat som Børlis høst og vinter?

Den aller første diktsamlingen jeg noen gang eide, var Børlis *Frosne tranebær* (1984),

mens jeg året etter kjøpte *Nattåpent*, og det er her mitt favorittdikt med Jacobsen – «*Plutselig. I desember*» – er hentet fra. «*Plutselig. I desember. Jeg står til knes i sne.*» Jeg har ofte tenkt på om det er mulig å starte et dikt på en bedre måte. Sikkert, jeg har bare ikke lest det ennå. Det er noe med repetisjonene. Historien bak. Det vakre. Det skjøre. Bildene. «*Symaskinen din og alle arbeidsnettene. Reisene våre tilslutt: [...] Her er så ødslig nu og tiden mørkner.*» I avskjeden med kona klarer Jacobsen det som nesten er umulig. Han får det vanskeligste diktet han noen gang skrev, til å framstå som nesten enkelt å forfatte. Han lager stor kunst av de hverdaglige små bildene, og evner nærmest å gi døden et tilforlatelig drag. I motsetning til Dylan Thomas gjør han seg klar til å gå stille og rolig inn i den gode natta. Han skriker ikke, raser ikke, river seg ikke i håret. Henger bare hatten og frakken sin på knaggen i gangen og

lukker døra stille bak seg. Ja, nettopp stille er et nøkkelord når det gjelder å beskrive «*Plutselig. I desember*». Det har noen av de stilste linjene jeg vet om, samtidig er diktet fullt av liv, selv om det handler om død. Det er denne kombinasjonen, balansegangen mellom det poetiske og det personlige, det private og det grensesprengende universelle som gjør at jeg aldri går lei av «*Plutselig. I desember*». Jeg finner alltid noe nytt, noe med rytmen, måten han setter punktum på, de litt gammelmodige ordene, bruddene, hvordan ting settes opp mot hverandre, som gjør at jeg fortsatt – snart 30 år etter mitt første møte med dette diktet – blir fylt av en overveldende følelse av å bli satt ut. Selv har jeg bare klart å gi ut én diktsamling, og hadde det ikke vært for «*Plutselig. I desember*», kan jeg ikke forstå hvordan jeg kunne ha skrevet titteldiktet i *Kjære deg min kjære*.

Plutselig. I desember

Plutselig. I desember. Jeg står til knes i sne. Snakker med deg og får ikke svar. Du tier. Elskede, så er det altså hendt. Hele livet vårt, smilet, tårene og motet. Symaskinen din og alle arbeidsnettene. Reisene våre tilslutt:

– under sneen. Under den brune kransen.

Alt gikk så fort. To stirrende øyne. Ord jeg ikke forsto, som du gjentok og gjentok. Og plutselig ingenting mer. Dusov. Og nå ligger de her. Alle dagene, sommernettene, druene i Valladolid, solnedgangene i Nemi

– under sneen. Under den brune kransen.

Lynsnart som når en bryter slås av blir alle bildeksporene bak øyet tonet ned, visket ut av livets tavle. Eller blir de ikke? Den nye kjolen din, ansiktet mitt og trappen vår og alt du bar til huset. Er det borte

– under sneen. Under den brune kransen?

Kjæreste venn, hvor er vår glede nu, de gode hendene, det unge smilet, hårets lyskrans over pannen din, ditt mot og dette overskudd av liv og håp?

– Under sneen. Under den brune kransen.

Kamerat bak døden. Ta meg ned til deg. Side ved side. La oss se det ukjente. Her er så ødslig nu og tiden mørkner. Ordene blir så få og ingen hører mer. Kjæreste, du som sover. Evrydike.

– Under sneen. Under den brune kransen.

Seeren ved Mjøsa

Skappels gate 2, Hamar. Da jeg noen dager før Rolf Jacobsens 85-årsdag stod en stund utenfor dette huset, tenkte jeg at her bodde en dikter som ble kalt en av de mest spennende i verden. Huset ligner ham, tenkte jeg. Fin, gammel årgang, stilrent og velholdt, med tidens visdom over seg. Romslig, med sin egen fargetone, litt på avstand fra alle de grå, helt alene på sin stripe. Ensomt, men likevel midt i livet – og tett opp til skinnende spor, som går langt ut i verden, så langt ut i verden ...

– Det er et ideelt gammelt hus, jeg er glad i det, sa Rolf Jacobsen, han hadde bodd i det siden 1961, tenkt mange tanker her, skrevet sine dikt her, levd her med sin gode hustru Petra, som han ga så vakkert et minne. Her bodde de to sønnene en tid også. Og her dundret iallfall da 40 tog forbi i døgnet. De lengste godstogene kom om natta. De forstyrret ikke våre store lyriker, han elsket dem. Kun når det hadde vært en avsporing og intet tog kom – da fikk han ikke sove.

– Det er et empirehus, det eneste i Hamar, og det er byens eldste, i hvert fall det nesteldste, forklarte Rolf Jacobsen da han hadde satt seg med et stort krus svart kaffe og fått fyr på den uunnværlige røyken sin, kanskje en vane fra hans tid som nattredaktør i Hamar Stiftstidende. – Det ble flyttet til Hamar i 1849, og før det hadde det fungert som lensmannsgård på Nes. Så selve tømmeret er helt sikkert det eldste i byen. Ordfører Egil O. Larsen har ført inn i min dagbok at det huset alltid skal bli stående. Jeg håper det får stå. De vil jo ha en gate som skal gå parallelt med jernbanen, det vil bety at huset skal rives og at de må hugge ned en del av parken, og det er en aldeles nydelig park!

Et grønt sjokk

Han fortalte med glede i den mørke stemmen sin at det i løpet av noen hektiske sommer-

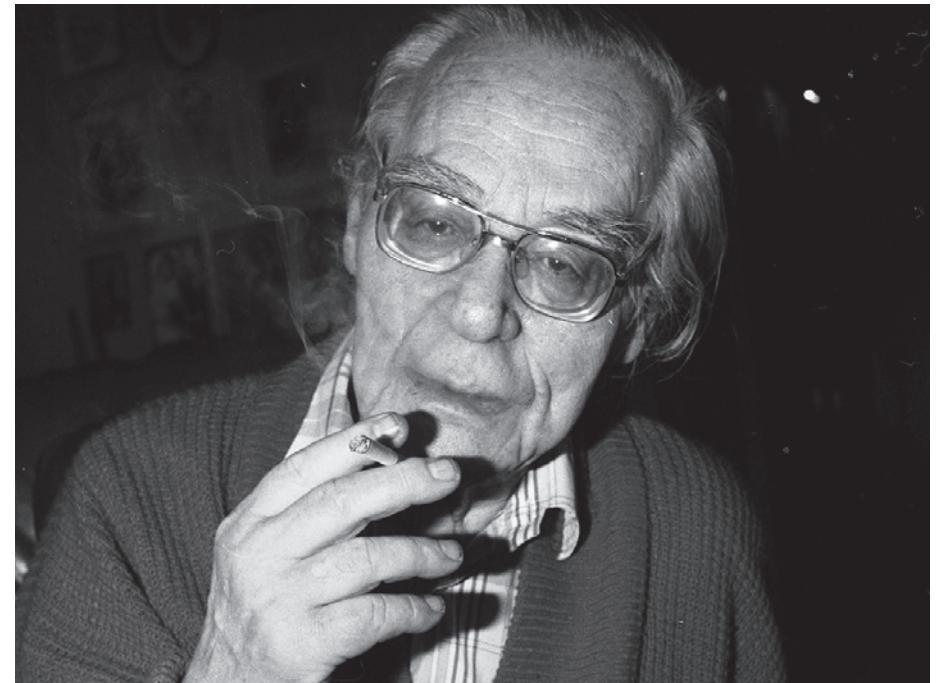
måneder i 1989 ble samlet over 9 000 underskrifter i en aksjon mot planene om en ny hovedgjennomfartsåre i byen, planer som ville ha medført at Skappels gate 2 måtte rives og trærne ved huset felles.

Natur og Ungdom adopterte trærne, og Rolf Jacobsen, som selv hadde kjempet intens for bevaringen, var meget fornøyd. Han ble utnevnt til æresmedlem av Hamar Natur og Ungdom. Rolf Jacobsen følte seg knyttet til ungdommen, hadde alltid gjort det – kanskje fordi han hele sitt liv hadde ligget foran sin tid. Han var en grønn mann. «Landskap med gravemaskiner» er det eldste grønne dikt i landet. Det tok sin tid før det ble lagt merke til. Nå er hele verden oppmerksom på hvor nødvendig det er å kjempe for miljøet.

Han fikk nærmest et grønt sjokk, da han som seksåring kom til Flisa.

– Jeg var vokst opp i Oslo, hadde lekt i portrom og på fortauer, og så kom jeg til landsbygda og møtte markblomster og kjente duften av slåtttonn og av bjørk etter regn. Dette plutselige møtet med naturen var som et sjokk! Det var min annen fødsel. Da begynte jeg å leve! Det var så mye *vann* på Flisa ...

Det var også her han møtte sin kone. Hun var fra Skalbukilen, der Finnskogene begynner, – én av elleve søsken, fortalte han med sine enkle ord. – Hun jobbet noen timer på postkontoret og drev systue. Jeg hadde hørt om

denne systuen, og en dag tok jeg mot til meg og spurte om hun ville presse buksene mine.

På stadig leting

Det ville hun. Og det ble starten på en lang vandring med en mann som var på stadig leting i indre og ytre rom, en mann som er blitt betegnet som en av de mest levende og originale poeter i Europa – ja, i verden. Han skrev tolvt dikt samlinger og er oversatt til over 25 språk, blant dem ukrainsk, kinesisk, rumensk, russisk, fransk, engelsk, tysk og den indiske dialekten guarachi. Gandhis språk. Jacobsen kom som eneste nordmann med i en stor tysk antologi over moderne lyrikk, hans navn er nevnt med respekt i amerikanske tidsskrifter. Jevnlig fikk han brev fra all verdens kanter. På veggen hang Svenska Akademiens nordiska pris, den fjerde som ble delt ut. Rolf Jacobsen var den første nordmannen som fikk den.

Rolf Jacobsen har alltid vært en observatør, en vaktpost. Eller forsøkt å være det, som han selv ville ha uttrykt det.

– Jeg tror vi står ved en korsvei, sa han.

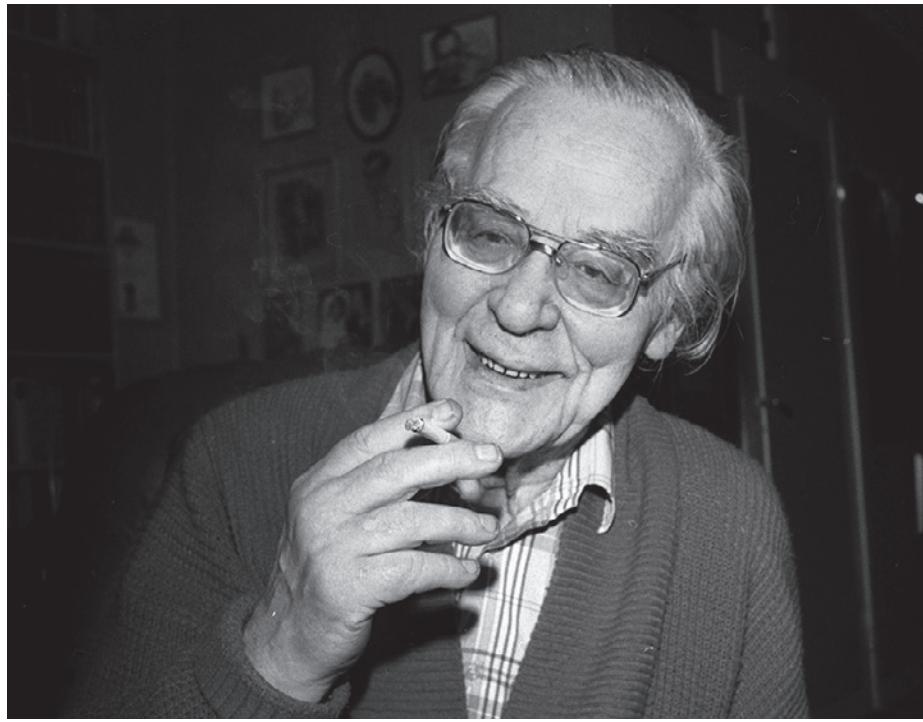
– Alle de gamle ideologier har rast sammen, derfor er jeg uhyre spent på fremtiden. De gamle guder er revet ned av sine troner. Hva kommer nå? Det kan være både negativt og positivt, men ungdommen har ingenting å tro på, ingen har bruk for de unge, jeg kan forstå dem som går amok. Det er vår skyld, vi har ikke vært forutseende. Men kjøpe- og anskaffelses-perioden tror jeg vi snart er ferdig med.

Jeg er ikke pessimist av legning, men jeg er meget redd for utviklingen, la han til. – Det vi trenger nå, er et håp for fremtiden – hva det nå kan være. En kan ikke si hva det blir.

Rolf Jacobsen sa selv at han var en lat dikter. Han lot ofte diktene ligge et halvt års tid, så han kunne se feilene. Som han sa: – En får mer perspektiv med avstand og tid. Når vi kommer opp på et fjell, ser vi det landskapet vi har vandret igjennom.

Poesiens store fornyer

Rolf Jacobsen – det er et navn verden vil huske. Denne mannen som er blitt kalt vår

– Jeg fikk nærmest et grønt sjokk da jeg kom fra Oslo til Flisa, med duft av markblomster, slåttonn og bjørk etter regn, sa Rolf Jacobsen. Det kom til å prege hans liv og diktning. Foto: Rise Grønøset

poetiske store fornyer, denne dikteren av internasjonalt format, denne seeren som har klart å gjøre vår egen tid virkelighetsnær på en ny måte. Nå satt han her overfor meg og sa at han var genert. Skjønt, det hadde gitt seg litt siden han i 1932 hadde skrevet sin første diktsamling og slapp manuskriptet i kassen utenfor Gyldendal fordi han ikke torde gå inn.

Siden kom lyrikeren fra Hedmark «inn på teppet» i det berømte, store kontoret, der Harald Grieg satt fryktet og opphøyet bak sitt direktørskrivebord aller lengst inne.

Gjennom hele sitt dikterliv fikk Rolf Jacobsen aldri en dårlig kritikk eller et manuskript i retur. Det er en sjeldenhetsblant forfattere. Det er også en sjeldenhets å få trykt en diktsamling i åtte opplag og 16 600 eksemplarer, slik det skjedde med hans siste, *Nattåpent*. Det hadde ikke skjedd siden Nordahl Grieg. Da jeg spurte om han skrev nå lenger, svarte han på sin karakteristiske måte: – Jeg venter på ordene.

Han hadde fremdeles sin lille, grønne notisbok for hånden – ved sengen, på bordet, på reise.

– Kommer jeg på en tanke, skriver jeg den ned. Og detter det ned en strofe, skriver jeg den ned, sa han. – Jeg har hodet fullt. Strofe på strofe på strofe, som hver er et frø til et dikt. Men jeg får ikke lenger dette frøet til å vokse og bli ferdig. Det krever konsekvensjon å sette dem sammen. Jeg har kjernen, men å få begynnelsen og slutten på det ... Så nå tenker jeg at jeg har hengt så mye i klokkestrenget at nå lar jeg det drive! Skal en gi ut en ny samling fordi den siste gikk så bra, må en sette kravene høyt. Å gi ut en sånn etterpå-bok, som får folk til å si at nå begynner han å bli gammel – det har jeg ingen lyst til.

Stoff hadde han nok av. – Jeg har jo sett mesteparten av århundret. Jeg begynte å lese da jeg var fem år, jeg husker ennå bilder og overskrifter fra Titanics undergang.

Han fortsatte å lese hele livet, de siste årene leste han om natta, for han fikk ikke sove.

– Hvis jeg ikke kunne lese, ville jeg daue, var han overbevist om. Det stod 3 000 bind i bokhylla hans. Nok til mange søvnløse netter og økte kunnskaper.

Savnet samhold

Ja, han leste mye, tenkte mye, registrerte mye, opplevde mye. Han var interessert i så mangt – men han skilte ut det betydningløse. Noe han var opptatt av, da jeg besøkte ham før 85-årsdagen hans, var mangelen på solidaritet, den stadig mer fremtredende egoismen. Han savnet samholdet. Han trodde at mediene påskyndet opplösningen av familien ved å klappe verdier opp i småbiter og gjøre verden til et flimmer, hvor ingenting får feste seg. Han følte at mediene ville komme til å forandre samfunnsmentaliteten.

Han var også bekymret for at menneskene forsvinner fra samfunnet – fra postkontorer, fra jernbanen, fra butikker. – Hvorfor skal de plukke bort folk? spurte han. – Hva er et samfunn uten kontakt mellom mennesker? Og hva skal alle disse menneskene gjøre? Når folk blir ledige, kan det ta farlige veier.

Likevel syntes han at verden var blitt bedre. Han var vokst opp i klassekampens tegn. – Og plutselig ser en at klassekampen er borte. Det vi kalte proletariat, er blitt småborgerkap; det er folk med hus, leilighet, bil. Og det er grunnen til at det er så svak oppslutning om Arbeiderpartiet. Men vi har fått et nytt proletariat – barna, de unge, de eldste gamle og de arbeidsledige. De har ingen organisasjon bak seg, de lever på partienes løfter. Dagens problem er å finne en løsning for dem.

– Det er blitt mindre solidaritet, påpekte Rolf Jacobsen. – Den lever bare i små grender i dalene, ikke i byene lenger. Egoismen er blitt statussymbol. I gamle dager var det en synd; det var å bryte uskrevne lover. Jeg savner samholdet.

En ener

Solidarisk – men likevel en ener. Hvem var han, denne lyrikeren fra Hedmark, som brøt nye veier, for ikke å si nye jernbanelinjer i norsk poesi og ble betegnet som en av de mest spennende dikterne i Europa og nådde ut over hele verden? Mannen som satt der overfor

en med tenksomt granskende blikk, mysende gjennom blå røyk.

Han var stillfarende og mild, i stemme og fremferd og diktning. Men «i sin tyshet isnende og glødende», som den danske litteraturkritikeren Poul Borum har uttrykt det. Han var enkel og nærværende, og han var et mysterium. Han var dessuten uhyre selvkritisk. Han ville komme med noe som var originalt, noe som var hans eget, ville helst vokse litt mellom hver ny utgivelse. Og aldri gå i sitt eget spor. Han tenkte: – Jeg vil bli et annet menneske.

Han sugde inntrykk fra utallige reiser. Italia var hans annet fedreland, han ble varm i stemmen når han snakket om det. – Det er jo det landet i Europa som alt er sprunget ut fra, billedkunst, musikk, bankvesen, språk. Det er moderskjødet for vår europeiske civilisasjon. Og man kan gå der og lese som i en bok. Hvis man kan bokstavene.

Rolf Jacobsen kunne. Han var interessert i alt fra smådyr i gresset til heisekraner og katedraler, han så det store i det små og lette alltid etter en sammenheng. Han kunne skrive om klyper på en klessnor så de fikk en kosmisk dimensjon.

Han løftet virkeligheten et trinn opp.

Rolf Jacobsen mente at vi i større grad enn vi tenker over, er et slags ekko av omgivelsene våre – av miljøer, horisonter, økologiske formasjoner. Han kunne sitte og la tankene sveve, fordype seg i denne verdens uhyre perspektiver – menneskene, livsrytmen, samfunnets vekst.

– Vitenskapen, ja, vi vet en god del, men det er bare en sektor, tenkte han høyt. – Hva er det som spiller inn på alle ting? Hele vårt liv og univers er ennå i mørke. Og der er diktingens verden – gjettninger, anelser, sammenligninger. Også for forskningen spiller kunsten en stor rolle.

– Uten Beethoven ingen Einstein, siterte Rolf Jacobsen. – Det er som å kaste en sten i vannet.

Reisende i ukjent land

Jeg bad en gang Rolf Jacobsen forsøke å gi en karakteristikk av sin egen diktning.

Han tok en liten tenkepause, sugde på

sigaretten. Myste med de mørke øynene gjennom røyken.

– Det heter jo i dag at en forfatter skal være engasjert, og da mener man tilkoblet det som lederskriftene skriver om, de parolene folk går i tog for, det politikerne er oppatt av. Det er etter min mening å snu det hele på hodet. En forfatter må være engasjert i det han selv står for. Jeg har sett på meg selv som en slags oppdagelsesreisende, en forsker. Kunstneren bør helst gå et hestehode foran, ikke være engasjert i det de andre bestemmer. Det også – men vi trenger et team av løsgjengere.

Den lavmælte, rolige stemmen fortsatte:

- Det betyr ikke at vi er bedre enn andre, men visse mennesker har fra naturens side fått et ekstra mottagelig sinn, en litt lengre antennen, som kan ta inn andre stasjoner. Disse signalene er det man må oversette til et forståelig språk. Derfor blir dikteren en reisende i ukjent land.

Togene dundret forbi med jevne mellomrom, det rev ikke dikteren ut av tankene hans.
– Vi vet at store områder i verden er ubetrådt av menneskelig fot. Den amerikanske poeten Robert Bly har sagt at poesiens hensikt er å vekke den halvdel av oss som har sovet i mange år, å uttrykke tanker som ennå ikke er tenkt. Rundt oss finnes store reservater med følelser som er gått oss forbi, uutforskede tanker. Poesiens oppgave er forandringen i det indre liv, som tilsvarer nye forandringer i det ytre liv.

Dette er en bitteliten del av alt det kloke Rolf Jacobsen sa i mange samtaler med meg gjennom årene.

Han så ting så klart, den finslipte seeren ved Mjøsa. Og uttrykte seg så klart. Hadde perspektiv på tanke og ord.

Det er en rikdom å ha kjent ham.

RISE GRØNOSET

Et land av is og stein

Blant alt som er skrevet om dette uhåndterlige, gjenstridige, knortete landet her opp under polen, har kanskje intet fanget landets og folkets vesen som Rolf Jacobsens dikt «Anderledeslandet». Det ble også dratt inn i politikken. Både EU-motstandere og EU-tihengere tok det til inntekt for sitt syn.

– Sigbjørn Johnsen ringte og ba om lov, og jeg sa at det var meg likegyldig. Fra min side forelå det ikke noen slike hensikter, for diktet ble skrevet før EU-debatten, sa Rolf Jacobsen selv.

Diktet ble første gang publisert i *Nattåpent* i 1985 og omarbeidet noe til *Alle mine dikt*, som kom i 1990. Jeg ba ham, etter at diktet på ny hadde stått på trykk i 1993, utdype sitt syn på dette Anderledeslandet litt for oss, og det første han sa, var at én ting skulle stått på trykk i alle lærebøkene: at vi er det eneste landet i Europa som ikke har hatt adel.

– Der skiller vi oss vesentlig ut. Jeg snakket med en svensk som syntes at det var et minus for oss, for hvis vi hadde hatt adel, ville vi hatt større intellektuell tilgang, mente han. Jeg tror ikke vi har tappt noe på det. Jeg ser en sterkere grasrot, en sterkere grad av opprinnelighet i folket. Vi er ikke blitt lærte opp og dressert i høflighet og urbanisert.

Det går et sagn om en dansk greve som forsøkte å innføre trehesten og stavnsbåndet på Hovinsholm, la Jacobsen til. – Han ble puttet i en sekk og kastet i Mjøsa. Det ble ikke gjort noe forsøk på å innføre dansk høyadel her i Norge – den av Gud innsatte som bare kunne stå til rette for sine egne adelige dommere.

Et båtfolk

Det har preget det norske folk. Det og vår barske natur som gjør at det har krevet mer av oss enn av våre nabofolk å dyrke et mål jord, mente Rolf Jacobsen. Og de store avstander. Det var langt mellom folk, vi måtte seile, vi var

et båtfolk. De fleste bodde langs kysten, måtte bruke båt fra nes til nes.

– Noen har sagt at det skulle ikke bo folk i dette landet?

– Sigurd Hoel sa det. «Og det er ikke sikkert at det gjør det heller», la han til. Jacobsen humret.

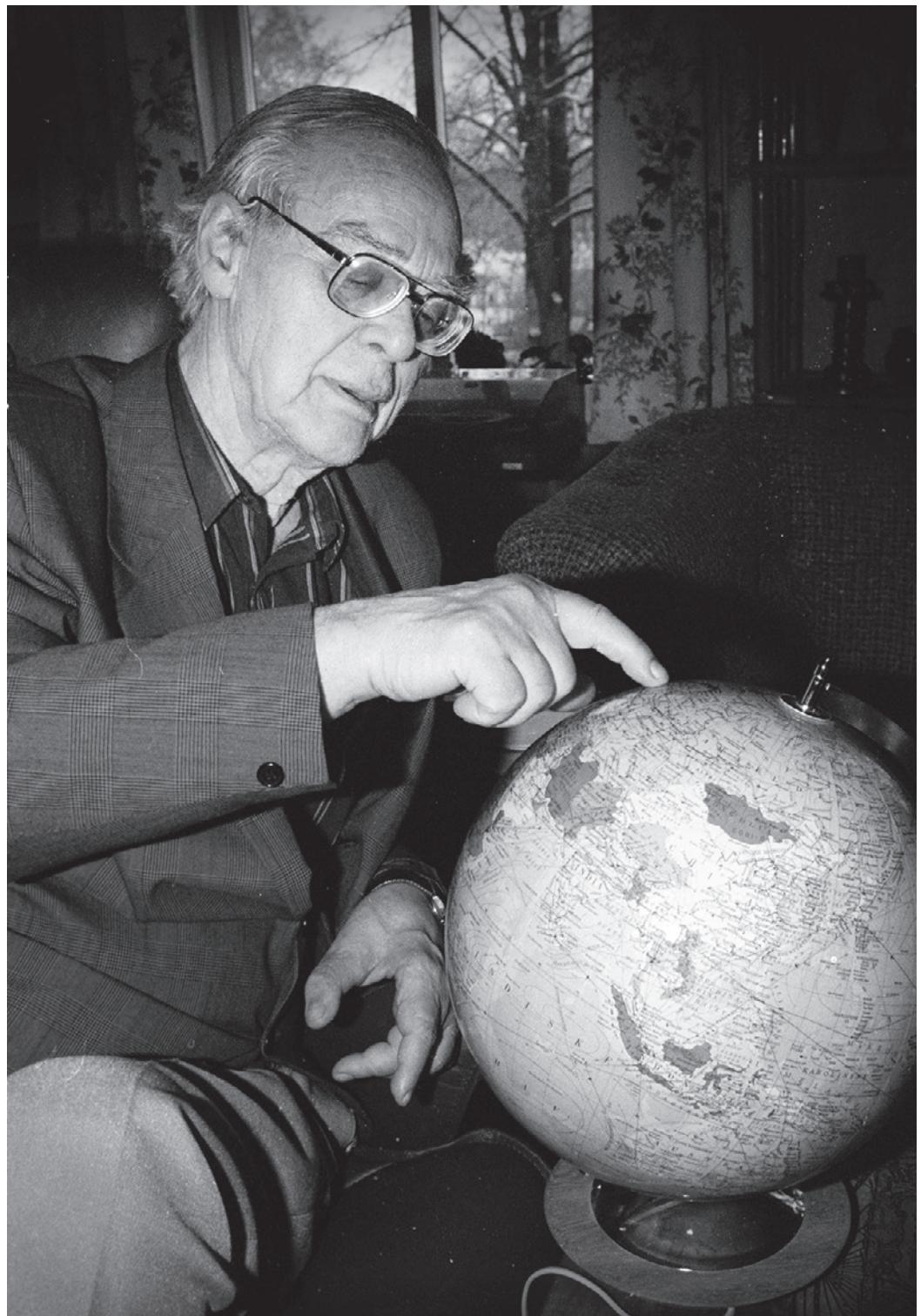
Det er ett land Norge ligner på, syntes han. Det gamle Hellas. Fjellene, de lange fjordene, bosettingen i dalene. Der utviklet de et stammefolk. De hadde trelle. Det var et båtland som Norge.

– Fordi vi var et båtland, har vi hatt en rik fortid – med Island, Færøyene, Vinland, tenkte Jacobsen høyt videre; han hadde et hav av historie å øse av. – Det nordlige Atlanteren var underlagt vikingene som Middelhavet var underlagt grekerne. Men det brøt sammen med svartedøden, som var hardere mot Norge enn mot noe annet land. 50 prosent av folket døde, og Norge forsvant ut av historien.

Høyst demokratisk

Som dansk følte jeg at følgende spørsmål var berettiget: – Det finnes vel neppe noe land i verden som er så demokratisk som Norge, både politisk og når det gjelder omgangsform mellom mennesker?

Jacobsen svarte at han trodde vi var blant topplandene med hensyn til alminnelig

◀

Høyt opp på kloden ligger
dette landet av is og stein.
Dette landet som Rolf Jacobsen
kaller Anderledeslandet.

Foto: Rise Grønset

folklig demokrati. – Og formen ...? Jo, det er
nok noe i det. – Akta foten, lilla frøken, sier
svenske konduktører.

Hva de norske sier, forsvant i en røyksky fra
en av dikterens sigaretter. – De har en finere
dressur i Sverige, la han til. – Hadde. Nå vet
jeg ikke riktig ...

Rolf Jacobsen visste heller ikke om han
var så begeistret for den *meget* demokratiske
tonen som hersker mellom mennesker i dag.

– Jeg er ikke sikker på om jeg liker at alle
sier du til meg, jeg synes det er fint man kan
velge. Og hvorfor kunne man ikke beholde
«sykepleierske» og «lærerinne»? Nå er det
bare sykepleiere og lærere – jeg synes det er en
forflatning som gjør språket fattigere. Men det
skjer vel i demokratiet navn ... At man ikke
lenger tar med tittelen når man snakker med
folk, er ok. Et menneske er et menneske.

Så langt, så langt ...

Den største ulempen ved å bo i dette landet er
at det er så langt til alle ting, synes Jacobsen.
At tingene blir dyre fordi kommunikasjonene
er besværlige. Vi må kjøre bil, bruke telefon.

I andre land bor de fleste i byer, her er det
langt mellom *dem* også. Og jorden er karrig
i dette land av stein og snø, en må streve for
avkastningen.

Og klimaet. Vi har et hardt klima, i nord
med mørketid halve året, på Vestlandet med
stadige stormer og orkaner. Og det er tunge
bakker her i landet. Vi har måttet lære oss å gå
i bakker.

– Men det har fremelsket sterke og gode
egenskaper i folket – som styrke, utholdenhets-
tålmodighet, hjelpsomhet?

– Det har vel det, svarte Jacobsen og var
forsiktig med ordene. – Hele min ungdom var
jeg pendler mellom land og by, Åsnes og Oslo.
Da merket jeg mentalitetsforskjellen. I Oslo
så folk ikke fremover, snakket bare litt om
dagen før de hastet videre. Folk i bygdene så
mer rundt seg, fremover og bakover. Og når de
voksne ble spurtt om noe, svarte de ofte med et
ordspråk. Det er blitt annerledes.

Følte han seg som nordmann eller europeer,
denne mannen som hadde reist så mye, lest så
mye, tenkt så mye?

– Begge deler, sa han. – Ja, jeg har reist i
alle land i Europa, jeg tror jeg kjenner men-
talitetten. Jeg er latiner og kjenner godt den
romerske og den franske kulturen. Folk rundt
Middelhavet har en annen mentalitet enn folk
rundt Nord-Atlanteren – vi her oppe, i Sverige,
Danmark og Norge, skiller oss ut. Hvordan?

Ja, se det er en lang historie ...

RISE GRØNSET (f. Vestergaard), er oppvokst
på en gård på Nord-Jylland. Hun var tidlig
stemet for å bli journalist, og har arbeidet i
Folketidende i Haslev og senere i Vendsyssel
Tidende i Hjørring. Hun kom til Elverum på
studieopphold i avisens Østlendingen i 1952
og har siden arbeidet der, med unntak av fem
år i Hamar Stiftstidende. Hun har skrevet en
rekke artikler fra inn- og utland i tidsskrifter og
ukeblader, og har gitt ut bøkene *Øyer i solen*
(1973), *Mamma Norden på Capri* (1984) og *Fra
hjertet* (2011).

Foto: Knut Fjeld

En polsk-norsk korridor

Hvis den nylig avdøde nobelprisvinneren Wisława Szymborska har én slekning i poesien, er det vår egen Rolf Jacobsen.

Rolf Jacobsen (1907–1994) døde to år før tidlig til å få med seg at hans polske lyrikkkollega Wisława Szymborska (1923–2012) mottok Nobelprisen i litteratur. Szymborska, på sin side, var neppe klar over at Jacobsen var blitt nominert hele fire ganger til Nordisk Råds litteraturpris. De to betydelige poetene møtte eller leste hverandre aldri, og sannsynligvis visste de ikke om hverandre heller. Men leser man de to forfatterskapene opp mot hverandre, blir det klart at fellesnevnerne er mange.

Én ting er det biografiske: Begge opplevde for eksempel å miste sin livsledsager i høy alder, og skrev uforglemmelige dikt om det. Men kanskje viktigst: Begge har erfaring med totalitære ideologier. Som NS-medlem ble Jacobsen dømt for landssvik etter krigen. Szymborska skrev hyllningsdikt til Stalin, og angret siden bittert.

Innenfor en jeg-sentrert sjanger som lyrikken tradisjonelt har vært, fremstår Rolf Jacobsen og Wisława Szymborska som ydmyke poeter. De nedtoner sitt jeg og sin biografi. Det er selvfolgelig spekulasjon, men likevel nærliggende å tenke seg at dette har å gjøre med deres politiske feiltrinn. Ydmykelsen førte til ydmykhet. Men også en skepsis mot absolutter. Som Szymborska uttrykker det i sitt nobelforedrag fra 1996: «Alle disse bødler, diktatorer, fanatikere og demagoger ... de 'vet'. De vet, og det de vet er nok for dem, en gang for alle ... Og i sin ytterlighet kan denne formen for viten – som vi kjenner så altfor

godt fra vår eldre og nyere historie – være livsfarlig for samfunnene i verden ... Derfor holder jeg disse tre små ordene så høyt: 'Jeg vet ikke'.» Dette høres ut som et ekko fra Jacobsen. I diktet «Hvite kapper. Hemmelige ord» skriver han: «Hver jernkledd tro har ofte gitt meg skrekk. / Det er den engstelige lille *TVIL* som driver verden frem». Og i «Det vi vet – –»: «det vi vet / er en spurv, det vi vet / er et smett i en port, / en plutselig / regndråpe i øyet.»

Troen på tvilen åpner opp for en poesi som konsekvent utforsker verden fra andre synsvinkler enn ens egen. Og nettopp det gjør disse to poetene i dikt etter dikt. Mens mye lyrikk oppholder seg i menneskehøyde, i det mellommenneskelige, beveger diktene til Jacobsen og Szymborska seg opp på hustakene og ut i kosmos – men også ned på alle fire, så å si. Så stort er spennet i deres poesi. Jacobsens dikt «Ovenfra, nedenfra og fra siden» eksemplifiserer dette: «Metemarken tror det tordner når du setter tåen ned. / Fra den dødes synspunkt er det du som er i himmelen.» I et annet dikt har han blikk for en «ensom veranda / [...] som aldri noe menneske hadde satt sin fot på».

Særlig har de to en evne og vilje til å se verden nedenfra: «Jeg har bodd i gresset hos de små som ligner knekket kvist», heter det hos nordmannen. For det er altså ikke de store menn eller førere Rolf Jacobsen er på parti eller assosierer seg med, men tvert imot «de små». I diktet «Sneglen» blir sneglen et bilde på poeten: «Forsiktig bøyer han / hvert strå tilside, lytter spent / om noen fare der.» Wisława Szymborska skriver dikt om en katt i en tom leilighet, om en liten jente som vil

Wisława Szymborska bodde nesten hele sitt liv i Kraków i Polen. Foto: Christian Kjelstrup

dra i en duk, og om Hitlers hund og hvordan den opplevde krigen. Også hun har sans for småkryp. Et av de aller siste diktene hennes handler om vesener som er så små at de kun kan skimtes i et mikroskop: «Jeg har lenge hatt lyst til å skrive om dem.» Og insekter: I «Sett ovenfra» (!) skriver Szymborska om en bille som ligger og dør på veien, og som ingen enser. I «Gummi» beskriver Jacobsen en maur i ferd med å krysse en landevei, der sanden langs landeveiene blir som et helt Sahara sett fra maurens perspektiv.

Dyrene og naturen er altså sterkt til stede hos disse to lyrikerne. Kanskje ikke så rart: Tar man enda et skritt vekk fra det egosentriske, fjerner man seg også fra et antroposentrisk verdenssyn. «Vannet kjenner seg hverken vått eller tørt, / og bølgene hverken som entall eller flertall // [...] Det går ett sekund. / Et nytt sekund. / Et tredje sekund. Men det er bare tre av våre sekunder», skriver Szymborska i diktet «Utsikt med et sandkorn». Igjen er likheten med Jacobsen påtakelig: «Hyss / sier bølgekammene / [...] Hyss / sier de til menneskene / det er vår jord / vår

evighet», skriver han i «Hyss – –». Men det er en nyanseforskjell her: Mens Jacobsen gir naturen stemme, understrekner Szymborska tvert om naturens umenneskelighet, at den mangler stemme.

Antropomorfisering er blant Jacobsens foretrukne virkemidler. Kanskje dreier det seg om å projisere vanskelige følelser på en arena som er mindre privat enn den menneskelige, som i diktet om verandaen nevnt over, men også om en veldig fantasi. I diktet «Bussene lengter hjem» synes Jacobsen busser likner på flodhestar som lengter hjem til Afrika. Et slike dikt kunne Szymborska aldri skrevet. Begge er visuelle dikttere; Jacobsen lar seg forføre av ytre likhet og forfører leseren med den. Han er en metaforiker som vil forbinde elementene. Szymborska er mer sindig. Hun erkjenner det kantianske skillet mellom naturen slik den fremtrer for oss, og naturen i seg selv. Hun trenger ikke fortrylle eller forvandle naturen, den er utrolig nok for henne også i sin fundamentale annerledeshet.

Begge dikterne peker mot menneskets hybris ved å minne om at naturen er uavhengig av oss og sannsynligvis vil overleve oss. Deres bevegelse fra én sannhet, som fører til en utvidelse av perspektiver i rom, fullføres hos begge to med en utvidelse av perspektiver i tid. I «Myrstrå vipper» skriver Jacobsen med evighetens synsvinkel: «Hundre år og bilene [...] / ligger med hjulene i været som døde insekter.» Szymborska supplerer: «I et slike perspektiv: / farvel for godt til detaljer og episoder. // Å telle ukedager / måtte fortone seg / som meningsløst, // [...] et skilt med 'Trakk ikke på gresset' / som galsskap.» (Fra diktet «Det er en stor lykke».)

For dem som tror på sånt, sitter Rolf Jacobsen og Wisława Szymborska opp i skyene nå og utveksler vers. Fra deres synspunkt er det vi som er i himmelen.

CHRISTIAN KJELSTRUP har gjendiktet *Livet er den eneste måten* (2013) som inneholder de fire samlingene Wisława Szymborska skrev etter at hun mottok Nobelprisen i 1996. Kjelstrup er redaktør hos Aschehoug forlag.

Den ensomme veranda

Langt inne høyt opp i en stor by hang en
ensom veranda,
opp under skyene hos vinden og som aldri
noe menneske hadde satt sin fot på
fordi det var så dypt ned og så kaldt derute.

Den syntes den var den ensomste veranda
i hele verden
og den hørte på klokkespillet hver søndag
fra den hellige Bartholomeus' kirke,
og den tenkte hvorfor kan ikke den gode
Gud hjelpe mig,
han er jo også høyt oppe
og han kunde bruke mig som en liten hylle
til å legge sine små ting på.
Vestenvinden kjente den best, så bad den
vinden spørre.

Da kom et veldig stålstillas og klatrende
menn en dag
og de hugget den ned med acetylenflamme
på mindre enn 8 minutter
og hengte opp en sprakende lysrekklame
i rødt og blått
for Skotsk Whisky.

ROLF JACOBSEN

Liten pike drar i duken

I over ett år har hun vært til her i verden,
men langt fra alt her i verden er undersøkt
eller tatt hånd om.

Akkurat nå utforskes tingene
som ikke kan bevege seg av seg selv.

De må få hjelp,
skyves og dyrtes på,
fjernes og flyttes på.

Ikke alle vil det, for eksempel skapet,
skjenken, de urokkelige veggene, bordet.

Men duken på det sta bordet viser tydelig
– hvis man tar et godt tak i kantene –
at den vil ha seg en luftetur.

Og på duken er det glass, tallerkener,
en mugge med melk i, skjeer, og en skål
som virkelig klirrer av lyst.

Mon tro
hvilken vei de velger
når de står der og vipper på kanten:
en vandring opp i taket?
en flytur rundt lampen?
et byks bort til vinduskarmen og deretter
opp i treet?

Onkel Newton har fortsatt ikke noe han
skulle ha sagt.
Han får pent sitte der i himmelen, veive
med armene, og se på.

Dette eksperimentet skal gjennomføres.
Koste hva det koste vil.

WISŁAWA SZYMBORSKA
(gjendiktet av Christian Kjelstrup)

ASGER SCHNACK

Om Rolf Jacobsen – Facebook, juli 2013

Rolf Jacobsens sjette bog, "Brev til lyset", udkom i 1960. 1960 var et afgørende år i dansk poesi, hvor der udkom en lang række digtsamlinger, som markerede en ny tid, et nyt mod. Heller ikke i Rolf Jacobsens forfatterskab går det upåagtet hen, at vi bevæger os ind i et nyt år. Det nye viser sig først og fremmest ved en vilje til at kaste sig ud i større formater. Der er længere digte, slet og ret, som kræver, at nu skal intensiteten holdes oppe; vi har vænnet os til en bestemt – mere eller mindre fastlagt – længde på digtet, og vi ved, at det er en form, som digteren mestrer. Derfor er det i sig selv positivt, at nu prøves der noget nyt. Men allerede bogens første digt – titeldigtet – der af omfang ikke er usædvanligt, varsler nyhed: "Morgenens papir er veldig foldet ut / på jorden, det er en ny dag", hedder det. Og hvem skriver på dette papir? Det gør en traktor, der skriver et brev til lyset! Digtet slutter med, at "alt legges åpent frem / som et brev til ingen, pløgenes brev / til lyset som den kan lese som vil." Værsgo, træd nærmere, hvis du har lyst. Bogens vigtigste digt er "Blind sang", hvis længde minder den må skifte.

I perioden 7.–19. juli i år gjennomgikk Asger Schnack samtlige av Rolf Jacobsens tolv digtsamlinger i daglige oppdateringer på Facebook, der han begynte med en anbefaling av *Samlede dikt* og avsluttet med «Epilog og trivia».

HVIS MAN ER INTERESSERET I ROLF JACOBSEN og ikke har originaludgaverne af hans 12 digtsamlinger, kan det anbefales at anskaffe *Samlede dikt*, 5. udgave, redigeret af Hanne Lillebo (1999, 3. opdag 2012). Her trykkes digtene for første gang efter digtsamlingerne, som de så ud, da de udkom, og senere ændringer er noteret i kommentarerne bag i bogen. En biografisk note: Rolf Jacobsen (1907–1994) var før Anden Verdenskrig aktiv inden for Arbeiderpartiets ungdomsbevægelse og var

bl.a. lokalt ansvarlig for «Spania-hjelpen», LO's støtte til Francos modstandere. Men ved krigsudbruddet mistede han alle illusioner, han overvejede at flygte til Sverige, men valgte at blive i Norge, og under krigen redigerede han Kongsvinger Arbeiderblad, som trykte ledere, der blev tilsendt fra NS-kontoret i Oslo (i tilrettet udgave). Han blev også udnevnt til «stedlig propagandaleder». Efter krigen fik han en landssvigerdom på tre og et halvt års ophold i fangelejr. Hans bror døde i tysk fangenskab. Da Rolf Jacobsen blev løsladt i

oktober 1947, havde han svært ved at finde bolig og arbejde – han havde hustru og to børn – indtil han blev tilbuddt et job i en boghandel, hvor han arbejdede i 12 år. I 1961 blev han journalist – og senere redaktionssekretær og natredaktør – på Hamar Stiftstidende. Dette betyder, at der er en pause i hans forfatterskab på 16 år fra bog nr. 2 (1935) til bog nr. 3 (1951). Der er i øvrigt ingen sammenhæng mellem forfatterskabet og hans fejtagelse under krigen, forstået som ideologisk afsmitning fra nazismen eller lignende. Hans forfatterskab er et af de vigtigste bidrag til verdensliteraturen fra de nordiske lande i det 20. århundrede.

ROLF JACOBSEN DEBUTEREDE I 1933

med digtsamlingen *Jord og jern*. Den er berømt for sin tidlige modernisme, idet den bortset fra et par enkelte rimede digte består af frie vers, og nok så vigtigt, den kaster et blik på den moderne verden, som den udspiller sig i en europæisk storby. Bogen er tvedelt, som titlen antyder, idet den ene del, «Skyggerne» [= jord], tager udgangspunkt i naturen, mens den anden, «Morgenfrost» [= jern], behandler kulturen (adskilt i midten af digtet «Flammen»). Ualmindelig elegant munder samlingen ud i en suite, betitlet «Jernbaneland» (et tema, der kommer igen i forfatterskabet: jernbaner, togdrift), som lokker med udlængsel – og fører os tilbage fra kulturplanet til naturen. Men det afgørende ud fra et kunstnerisk synspunkt er naturligvis ikke, hvad digtene «handler» om, men hvordan de handler med sproget. Og her er det forbløffende at se, hvordan digteren leverer sproglige forløb, der hverken er, hvad vi vil forstå som 1930'er-ekspressionisme, eller traditionel omverdenspoesi (henholdsvis natur- og storbypoesi), men snarere en slags tilblivelsespoesi, der nymnende sikkert skaber, hvad den er – ved hjælp af lige dele stoflighed og original billedbrug. Kendetegnende for digtene er en dejlig jeg-befriet nøgternhed kombineret med en musicalitet, som Skinner igennem, uanset om der eksperimenteres med katalogform eller distika («Kraftledning»). De bedste digte er – de velkendte – «Flyvemaskiner» og «Byens metafysikk». Men bogen er som nævnt i høj grad komponeret

og opleves som sådan. Den udkom for 80 år siden, men kunne for så vidt lige så godt være skrevet i går. Association: Charles Mingus.

ROLF JACOBSENS ANDEN BOG, Vrimmel, udkom i 1935. I titeldigtet er vrimlen menneskevrimlen i en stresset storby, hvor arbejderne er anonymiseret. Digtet er et prosadigt, der mest ligner noget, der kunne være skrevet i 1960'erne, med en afslutningslinje, der varieres – lidt som i Kjell Heggelunds digt(suite) «Siden våren er forsvunnet» fra *Punkt • 8* (1968), hvor det blot er førstelinjerne, der varieres. Men vrimlen kan også forstås som samlingens vrimmel af digte, der er løsere komponeret end debutbogen. Som i *Jord og jern* fra 1933 modstilles natur og kultur, her i de enkelte digte, som fx i «Sus», der i første strofe – en prosablok – lader vinden fortælle (à la H.C. Andersen), men den har svært ved at huske, hvad det var, den skulle sige, mens den farer kloden rundt, hvorimod rotationspressen – i digtets anden strofe – ikke betænker sig et øjeblik og slynger sine nyheder ud om dødsdomme og bombardementer blandet med trivialiteter og reklamer. Men vrimlen associerer jo også til stjernevrimmel, og i denne bog udmærker et par af digtene sig ved at inddrage kosmos. I «Dirrende telefonstolper» – med den typiske moderne verden, teknikken, teknologien (men jo også kommunikationen) i digtets titel – bliver bruset i telefontrådene til en universel lyd: «da er det lyden af alle stjernene, / slik tuter det altid ute i verdensrummet.» Mest forbløffende er dog digtet «Gummi», som bringer to perspektiver sammen, nemlig en landevej, hvor en bil har kørt (menneskeverdenen), og en myre, der kæmper med at slæbe en fyrrénål op over «det store K i 'Kelly' / som stod presset i landeveissandet / over et hundre og tyve kilometer». Her, i dette K fra navnet på et dækmerke, mødes kultur og natur i en drastisk kamp! I øvrigt er det interessant at lægge mærke til, at «det store K i 'Kelly'» fra og med *Samlede dikt* (1977) bliver til «det store G i 'Goodyear」, som igen bliver til «the huge F in Firestone» i *The Roads Have Come to an End Now. Selected and Last Poems of*

Rolf Jacobsen. Translated by Robert Bly, Roger Greenwald & Robert Hedin (2001). Bogens bedste digte er «Gummi», «Mose, rust og møll» og «Dirrende telefonstolper», men der er flere gode. «Mose, rust og møll» består af tre strofer, en for hvert ord i titlen (ja, minus 'og'). Første strofe om mosset på stenene, anden strofe om rusten på nagler og jernplader (igen natur/kultur), og sidst strofe lyder: «Stjernenes hvite møll / sitter i klaser på himmelens mørke glassruter / og stirrer / og stirrer på byenes lys.» Association: Wassily Kandinsky.

ROLF JACOBSENS TREDJE BOG, Fjerntog,

udkom i 1951, den første bog efter den lange pause siden de to yderst originale digtsamlinger fra 1930'erne. Der er ikke sket væsentlige ændringer i digterisk metode på grund af dette ophold i udgivelsesrækken – og de dramatiske begivenheder, der har fundet sted i den store verden og i digterens private, jeg havde nært sagt: skæbne. Det er en tøvende, men sikker tilbagekomst. Bemaerkelsesværdigt er det, at jernbanerne atter er repræsenteret – helt ud i titlens fjerntog, og det er ikke et hvilket som helst fjerntog, men «Fjerntoget 1256». Her – og et par enkelte andre steder – ses ordet jeg, men ellers er det befriende, at digteren ikke træder ind med sin person; det er, som om han ikke vil blande sig i digtene, der bare skrives af ham. I den forstand er de objektive. Det mest jegbaserede digt er «Koks», der direkte tager udgangspunkt i digterjegets barndom. Det er et temmelig usædvanligt digt, hvis nådesløse billedsprog er uforglemmeligt. Første strofe placerer digtet i Kristiania (= Oslo), engang i hestevognenes – og koksspandenes – tid. Anden strofe lyder: «Det var i en damp-tid. Under dens hvite pinsehegger mot himlen / og mellem røksøylenes mørke stammer var jeg barn. I deres skoger / fant jeg de første kalde blomster: Koks / i Teatergaten.» Ligesom i *Jord og jern* eksperimenterer han også i *Fjerntog* med en slags distikon, i det kosmisk farvede «Osean» – om «stjernenes ildmilliarder» – der dog, bortset fra et enkelt pentameter, består af heksametre. Det forlener digtet med en klassisk højtidelighed, som

det sagtens kan bære. Der er noget Sophus Claussen over sådan et digt. De bedste digte: «Gasslys», «Koks». Association: Chet Baker.

ROLF JACOBSENS FJERDE BOG, Hemmelig liv, udkom i 1954. Hvor den forrige digtsamling var en smule forsiktig, er *Hemmelig liv* en af de stærkere samlinger. Det berømte «Landskab med gravemaskiner» gentager en velkendt modstilling af den überørte natur og menneskekulturens indgraben. «De spiser av skogene mine», begynder det. Og senere hedder det: «De skal arbeide i århundrer og tygge blåklokken / om til asfalt.» Det minder om Joni Mitchells sang «Big Yellow Taxi»: «They paved paradise / And put up a parking lot». Et andet digt, der viser, hvor godt Rolf Jacobsen kan skrive, er «Tømmer». Én ting er, hvad digtet bringer sammen på det billedmæssige plan, men vigtig er også den kølige ro i det sproglige, stemmen, der hviler og i linjebruddene gemmer på så megen mere viden, end digtet lige vil slippe. Som her i første strofe: «Det er godt det finnes tømmer enda i verden / og velteplasser nok / enda. / For det er en stor fred i tømmeret / og et stort lys i det / som kan skinne langt inn i kveldene / om sommeren.» Digteren lægger store dele af følelsessstoffet ind i linjefaldet og kan så i øvrigt danse væk i genstandsbenævnelser. Sidste strofe lyder – med et pludsigt skift i synsvinklen (som et kamera, der svinger højt, højt op): «Det er disse ting stjernehimmlene er satt over: / De dødes ensomhet, ungdommens mot og tømmer / som føres langsomt avsted på store elver.» Det nære og det fjerne støder sammen i disse digte, der rummer, hvad titlen siger, et hemmeligt liv. De bedste digte (blandt flere gode): «Landskab med gravemaskiner», «Tømmer» og «Den omvendte sommer». Association: Milt Jackson.

ROLF JACOBSENS FEMTE BOG, Sommeren i gresset, udkom i 1956. Således findes der i forfatterskabet to digtsamlinger fra 1930'erne og tre digtsamlinger fra 1950'erne. Den næste udkommer i 1960. Hvad man på det nærmeste kunne kalde titeldigtet, er «Grønt lys», et digt, der formår at zoome ind og samtidig holde synsvinklen på Jorden som klode. Og sandelig,

om ikke også digtet selv indgår i digtet, så vi har græsset, kloden og poesien som det, det handler om. Den første strofe er i sig selv et helt digt: «Dyr som knitrer i skyggen, alle de skjewe, / forvokste i verden, de med bittesmå ben og altfor mange øjne / kan gjemme sig i gresset, derfor er det til, / lydløst og fullt av måneskinn mellem kontinentene.» Man kan et øjeblik komme til at tænke på Tom Kristensens «Græs» fra *Verdslige Sange* (1927), som også spiller på småt og stort. Men det vigtigste digt, som jeg læser *Sommeren i gresset*, er digtet «– En annen sol», der er udtryk for en meget høj bevidsthed. Der er en anden sol bag ved solen, den brænder ikke rød, men hvid: «Smertenes sum i verden. / Sorgens sol, den hvite / kvikksølvflammen højt / over alt lys.» Det er et uhøye vigtigt digt, der skiller sig ud fra bogens øvrige, som ellers kommer langt omkring fra busser, der længes hjem til Lualalambo, N'Kangamba og Calabar, til en oljetanker og andre moderne frembringelser. Et andet digt af mere filosofisk art er digtet «Tid», der slutter: «Det er det samme når og hvor Du er, / men Du er Tid. / Rå, ufødt Tid fra ingensteder, / Du.» For en dansk læser kan det lede tanken hen på Dan Turélle's allersidste digt i hans sidste bog, *Tja-a Cha-Cha* (1993): «Virvar: / Vi var. // Universets eneste / Gyldne Råstof, / eneste Alkymien værdig: / Tid ... // Tid var vi. / Virvar // Før & Efter / Frygtens Fødsel.» De bedste digte i *Sommeren i gresset* er (med forbehold, for der er flere gode) «– En annen sol», «Grønt lys» og «Bussene lengter hjem». Association: Albert Ayler.

ROLF JACOBSENS SJETTE BOG, *Brev til lyset*, udkom i 1960. 1960 var et afgørende år i dansk poesi, hvor der udkom en lang række digtsamlinger, som markerede en ny tid, et nyt mod. Heller ikke i Rolf Jacobsens forfatterskab går det upåagtet hen, at vi bevæger os ind i et nyt årti. Det nye viser sig først og fremmest ved en vilje til at kaste sig ud i større formater. Der er længere digte, slet og ret, som kræver, at nu skal intensiteten holdes oppe; vi har vænnet os til en bestemt – mere eller mindre fastlagt – længde på digtet, og vi ved, at det er en form, som digteren mestrer. Derfor er det

i sig selv positivt, at nu prøves der noget nyt. Men allerede bogens første digt – titeldiget – der af omfang ikke er usædvanligt, varsler nyhed: «Morgenens papir er veldig foldet ut / på jorden, det er en ny dag», hedder det. Og hvem skriver på dette papir? Det gør en traktor, der skriver et brev til lyset! Digtet slutter med, at «alt legges åpent frem / som et brev til ingen, plogenes brev / til lyset som den kan lese som vil.» Værsgo, træd nærmere, hvis du har lyst. Bogens vigtigste digt er «Blind sang», hvis længde gør, at der må skiftes indstilling undervejs, som til en filmoptagelse. Det er et stort digt, der tager udgangspunkt i billedaftrykket efter sten, som har ligget længe i jorden. Disse aftryk ses som Tidens fodspor, og nu fremmanes én, der bevæger sig fra forår til efterår og langsomt sætter foden ned. Det kan dårligt refereres, for digtet udvikler sig fra dette billede videre til livets store bevægelser, det skal læses, for det inddrager nye billeder, nye forestillingsverdener. Og i sidste strofe vender det blikket mod bonden, der går i hverdagen og ved noget, vi ikke ved. Han har en hemmelighed med plovturen – det er temmelig vildt og viser selvfølgelig tilbage til titeldiget – og imod slutningen af digtet kommer, hvad man må opfatte som en slags konklusion, inden digtet igen lukker med billede af smådyrene under stenen: «De døde i gravene taler ikke meget. / Kanskje det er tausheten som betyr noe. / Kanskje det er derfor diktets munn / har den laveste af alle Jordens stemmer, / nesten som gresset / eller som sangen under en sten.» Der er en ny storladenhed i denne bog, som i øvrigt også har indslag fra Frankrig og Italien, fra Provence – med en billedehenvisning til van Gogh – og fra Chartres, fra Bologna og fra Rom. De bedste digte: «Brev til lyset», «Blind sang», «Gamle ur», «Landskab, Provence», «Tårnene i Bologna». Association: Duke Ellington.

ROLF JACOBSENS SYVENDE BOG, *Stillheten efterpå – – –*, udkom i 1965. Stilheden oven på hvad? Det kunne opfattes som stilheden oven på den forrige bog, *Brev til lyset* (1960), men ifølge titeldiget er det stilheden oven på provokationerne og salgsstatistikkerne,

søndagsfrokosterne og forbrændingsovnene, modeopvisninger og horoskoperne, militærparaderne, arkitektkonkurrencerne og de tredobbelte rækker af trafiklys. Man mærker, at eksemplerne kunne fortsætte – i tilfældig rækkefølge – der er ingen anden orden end netop den manglende orden. Det er den larmende – moderne – hverdag, i alle dens aspekter, der opregnes. Det er ikke nyt, lige siden *Jord og jern* (1933), har den moderne verden været et tema, men bemærk, at denne verden ikke længere er knyttet til en bestemt storby, men er en globaliseret modernitet – med tredobbelte rækker af trafiklys. Det er 1960'ernes cityscape, vi befinder os i. Men digtet opfordrer til at søge hjem til stilheden, hvor sten og træer taler. «Stillheten som bor i gresset / på undersiden af hvert strå / og i det blå mellemrommet mellem stenene.» Allerede her er der en modstilling mellem græs og sten, men i de følgende linjer, bliver modstillingen tydeligere: «Stillheten / som følger efter skuddene og efter fuglesangen.» Den stilhed, der tales om, er stilheden efter såvel destruktion som skønhed. Og videre: «Stillheten / som legger teppet over den døde / og som venter i trappene til alle er gått.» Stilheden er her det ubestemte, det grå, som Cézanne forholder sig til, og som Per Højholt talte om: «For Cézanne blev studiet af naturen altså, hvad farven angår, en præciseren af gråt gennem hele spektret. For lyrikeren bliver det et studium af sproget, en udforskning af det ordløse gennem ordene.» (Per Højholt: *Cézannes metode*, 1967). Rolf Jacobsens digt slutter: «Stillheten / som legger seg som en fugleunge mellem dine hender, / din eneste venn.» Alt sammen set på baggrund af den moderne verden, som trænger sig på overalt, ikke mindst gennem medierne. Et digt hedder «Deadline kl. 23» og beskriver øjeblikket, hvor morgenens avis skal være klar – Rolf Jacobsen arbejdede (som tidligere nævnt) i denne periode som journalist på Hamar Stiftstidende, han var selv placeret midt i nyhedsstrømmen. Et tredje digt, der demonstrerer den nye multiopplevelse af virkeligheden, er «Fortauene». Der er fortov for alt, hedder det: «Det er fortov for migrene / og for forelskelser under træer.» (Etc.).

Det er en ny åbenhed, der samtidig er en ny sårbarhed. Vi er midt i 1960'erne. Bogens bedste digte er (blandt flere gode) «Stillheten efterpå», «Fortauene» og «Tankeløs –». Association: The Velvet Underground.

ROLF JACOBSENS OTTENDE DIGTSAMLING, *Headlines*, udkom i 1969. Headlines er jo overskrifter, og vi er igen i avis- og medieverdenen. Og hvad var den store nyhed i 1969? Ja, spørge David Bowie, der udsendte «Space Oddity» i samme måned, som Apollo 11 landede på månen. Og hvordan begynder *Headlines*? Med digtet «Den er blå –»: «– himmelblå / asurblå / sett fra månen,» lyder de første linjer, og det er selvfølgelig Jordkloden, der er blå. Nu dykker digtet ned på kloden i en vældig fart og ser sig om mellem fattigghettoer, affaldsbjerge, røde baglygter og nye vaskemidler – i samme spredte oplevelsesform som i Rolf Jacobsens forrige bog, *Stillheten efterpå – – –* (1965), indtil det zoomer ud igen og ser Jorden «frittsværende i rommet / drejende seg sake om seg selv». Det er en nyhed, men nok så vigtig – på det poetiske plan – er det, at Rolf Jacobsen her for første gang arbejder med noget, der nærmest må kaldes en konkretistisk effekt, idet selve ordet blå gentages ned igennem digtet – over «blå blå» (om «din munn min elskede» – der er to læber!) til det sammensatte «blåblå», efterhånden som digtet nærmer sig slutningen, og begyndelsens «himmelblå» – i en smuk kiasme – bliver til «blåere enn himmelen», og det slutter: «idetheletatt blå». Så kan det ikke blive mere blåt. Blå er vigtig. Lige fra Novalis og Schack Staffeldt til Yves Klein og Per Kirkeby er blå ikke bare en farve, men en betydning. Den ligger selvfølgelig også indlejet her – det er slut-tressernes ny sensibilitet, som seismografisk indfanges i dette digt. Igen er der digte fra Italien – Syditalien – og om rejsen dermed. Fra digt til digt drejer det sig om forskellige perspektiver. Menneskenes perspektiv. Naturens perspektiv. Et kosmisk perspektiv. Ssh, siger bølgerne et sted, det er vores evighed! De bedste digte: «Den er blå –», «Ventetid», «Noen» og «Men vi lever – –». Association: Brian Eno.

ROLF JACOBSENS NIENDE DIGTSAMLING,
Pass for dørene – dørene lukkes, udkom i 1972. Efter to digtsamlinger i 1930’erne, tre digtsamlinger i 1950’erne og tre digtsamlinger i 1960’erne, træder vi nu ind i 1970’erne. Bogens titel refererer endnu en gang til togdrift – eller i alle tilfælde til en situation, hvor der er mange mennesker og automatisk døre. Den lyder som et højtaleropkald fra hverdagen; men har naturligvis også en underliggende betydning af, at det i en videre forstand er på høje tid. Bogens første digt er endnu et skridt i retning af tegnetydning med konkrete effekter. Digteren er for alvor trådt ind i en verden, hvor mennesker styres af teknologi og automatik. «Grønn mann» hedder digtet, og det består af tre strofer: «GÅ», «STOPP» og «GÅ». Den grønne mand skifter naturligvis til en rød mand i 2. strofe. Hver strofe er bestemt i længde af den tid, lyset er grønt, henholdsvis rødt, og afbrydes brat – og i øvrigt er digtet spækket med allitterationer (bogstavrim), der står i kø ligesom menneskene ved fodgangerovergangen. Dette er én form for lysskifte, en anden finder vi i digtet «Lysskifte», hvor vi efter erude i rummet og ser Jorden udefra: «Aften og kloden heller / lyset sitt over på den andre siden». Mens det bliver mørkt her, ankommer lyset på klodens anden halvdel. Det er som i Thøger Larsens digt «Stjernenatten» (*Bakker og Bølger*, 1912), hvor det hedder: «Og mens vi stænge / Døren for Mulmet paa Marker og Enge, / strømmer nu Asiens Piger af Sengen.» Men i Rolf Jacobsens digt er Østen fyldt med folk, der sover på gaderne «i de fortaptes byer». Vi er under Vietnamkrigen, det nævnes ikke i digtet, men ikke desto mindre. Digtet slutter: «For enten det er slik eller slik / her har vi brukt opp vår dag / og må nøye oss med coca-reklamen og månen / og med mørket som rekker helt til verdens ende.» Det er ikke tilfældigt, at digtet følger lyset om på den anden side af Jordkloden. Med lidt god vilje kan man læse hele Rolf Jacobsens forfatterskab som et østligt blik på Vesten eller som zen-pinde i sneen (uanset kristendom og traditioner). De bedste digte: «Grønn mann», «Lysskifte» og «Epilog». Association: Miles Davis.

ROLF JACOBSENS TIENDE DIGTSAMLING,
Pusteøvelse, udkom i 1975. Den vejrtækningssøvelse, der er tale om, er ikke en hvilken som helst vejrtækningssøvelse. Den består af tre forsøg på at «komme langt nok ut» (måske med et udtryk fra diverse meditationsteknikker); først ser man solen blot som en gnist; så ser man hele Mælkevejens hjul «rulle bort på veier av natt»; så ser man Universet selv, «alle lysår-milliardernes summer av tid, / bare som et lysglimt (...).» Læser man digtet højt, er det i sig selv – med sine gentagelser af at komme langt nok ud – et åndedræt, der arbejder. Og så kommer overraskelsen: «Og ennu, min venn, hvis du kommer langt nok ut / er du bare ved begynnelsen // – til deg selv.» Det er en gådefuld erkendelse, en slags mystisk-religiøs oplevelse, der dog ikke er religiøs i nogen dogmatisk forstand. Den findes skjult overalt i digtene. Vi kunne måske snarere kalde den poetisk. Hvis poesien er den (næsten) tavse stemme, det mod stiheden tenderende udtryk, så er den en hemmelig, uudsagt grundoplevelse i alle ting og overalt, så langt universet rækker – og lige her foran din fod; men altså paradoksalt nok udtrykt i ord! Der er digte, der mere konkret – i form af astronauten i sin kabine – befinder sig i lufttomt rum («Skylab»), og der er digte, der tager udgangspunkt i mere jordnære rejseformer. I «Autobahn» drøner verden forbi – «forsvinner bakover og blir borte». Man mærker nærmest rytmen fra de tyske motorveje, når man læser digtet. Så er der en helt anden kærlighed til jernbanerne. Rolf Jacobsen har som tidligere nævnt skrevet mange digte om dette emne, her hedder afslutningsdiget «Vi som bor ved jernbanen». Togene bliver et billede på livet selv: «Det varte ikke så lenge som jeg trodte», hedder det. Stemmemeføringen er på én gang munter, kritisk, legende, nøgtern og «forsvindende» – en slags objektivisme – og som altid er der kun en enkelt metafor, et enkelt billede, i hvert digt – eller i hver passage i digtet. Det bliver digtets omdrejningspunkt, den krog, der griber dig. De bedste digte: «Skylab», «Autobahn», «Pusteøvelse», «Se –», «Blinde ord», «Sand», «Uten en lyd», «Ovenfra, nedenfra og fra

siden» og «Vi som bor ved jernbanen». Association: Lucky Thompson.

ROLF JACOBSENS ELLEVTE DIGTSAMLING,
Tenk på noe annet, udkom i 1979. Den består af tre sektioner, en grå, en grøn og en violet. Titeldigtet er i den grå sektion. Dette digt – som mange andre – er en henvendelse i form af faste udtryk: Vend jer om! Tænk på noget andet! Vær tilfreds med det liv, vi tilbyder: alt det, der kan købes for penge. Hør nu efter! Gå i biografen, køb en avis! Det er satire, men dramatisk, for digtet slutter: «Ellers skyter vi.» Rolf Jacobsen er blevet stadig mere, hvad vi ville kalde samfundskritisk. Men det sker i en balance, der holder digtet på banen som digt. «Jo større byene blir / jo mindre blir menneskene», hedder det i «Om å vokse nedover» – og hvad digtene hele tiden holder fast i, er det menneskelige, midt i et vanvid, der viser sig alle vegne – i luften i form af turisttransport («Fasten your seatbelts –») eller i industrier kloden rundt: «Menneskedødsfabrikken / arbeider med tredobbelte skift» («Bethlehem Steel»). Det er hårde facts, der fremskrives: «Napalm, helt inntil benet. / Antipersonell-granater som du ikke tør tenke på.» Et digt, «Du fugl –», kan minde én om Steen Steensen Blichers «Præludium» til *Trækfuglene* (1838), hvor det hedder: «Mig bæres for, som ret snart i Qvel / At Gitterværket vil briste; / Thi qviddre vil jeg et ømt Farvel; / Maaskee det bliver det sidste.» Hos Rolf Jacobsen lyder det: «Du fugl i meg / – jeg kjenner vingen din. / Jeg kjenner nebbet hakke – hakke / mot sprinklene i brystet mitt. Jeg vet / du er en fange her. / Men vent / en liten stund. / Bare en liten stund, / så er du fri, / du fugl i meg.» (sprinklene betyder: tremmerne). Nu blev *Trækfuglene* jo langtfra Blichers sidste digte, og det samme gælder for Rolf Jacobsen, der endnu havde den bog til gode, der af mange bliver anset for hans bedste. I øvrigt rummer *Tenk på noe annet* et digt til Olav H. Hauge – den anden store norske digter fra perioden: «Bortafor Grorud –» i anledning af Hauges 70-års fødselsdag. (De er næsten jævnaldrende: Rolf Jacobsen født 1907; Olav H. Hauge født 1908). Dette digt rummer en bemærkelsesværdig lighed

med et digt, som F.P. Jac skrev nogle år senere til Uffe Harder (trykt i: *Victor Pokaler*, 1983). Rolf Jacobsen skriver: «Det er ikke nødvendig / å rope højt fra talerstoler / for å bli hørt.» F.P. Jac skriver: «man behøver ikke råbe / for at blive hørt». I begge tilfælde udvikles tanken, naturligvis, og det er vel selve poesien, de begge to forsøger at indkredse – eksemplificeret ved Hauge og Harder.

Som sagt er der endnu en bog tilbage i Rolf Jacobsens forfatterskab. Den følger i 1985. De bedste digte: «Om å vokse nedover», «Bare et dikt til –», «Inne i tordenen» og «Tikk-takk, tikk-takk». Association: John Coltrane.

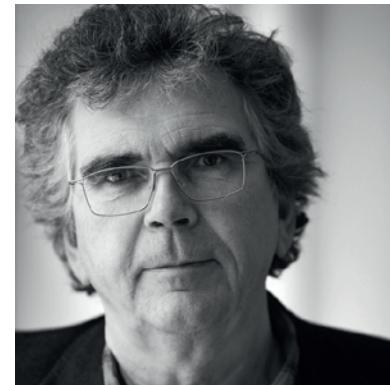
ROLF JACOBSENS TOLVTE – OG SIDSTE – DIGTSAMLING, *Nattåpent*, udkom i 1985. Det vil sige, at hans forfatterskab fordeler sig på årtierne med følgende antal digtsamlinger: to i 1930’erne, tre i 1950’erne, tre i 1960’erne, tre i 1970’erne og én i 1980’erne. *Nattåpent* blev – i modsætning til digtsamlinger normalt – en bestseller. Grunden til dette er utvilsomt de særlige omstændigheder omkring digtsamlingen, idet den for en del af digtene vedkommende direkte tager udgangspunkt i digterens hustrus død. Disse digte er samlet i digtsamlingens anden del, «Rom 301» – dvs. stue 301, hvor hustruen døde. Den første del af bogen ligner på mange måder Rolf Jacobsens foregående samlinger, mens kærligheds- og sorgedigtene til og over Petra, som han havde været gift med siden 1940, er exceptionelle ved overhovedet at drage privatlivet ind. Rolf Jacobsen gør det imidlertid på sin egen måde; hvor han tidligere har skrevet i, hvad man kunne kalde en «objektiviserende» saglighed, er disse digte skrevet i en «subjektiviserende» saglighed. Da bogen udkom, blev de udråbt til at være blandt de smukkest kærlighedsdigte i hele den norske litteratur. Det drejer sig faktisk kun om otte digte, men de har altså skrevet sig ind i litteraturen med deres særstilling i et i forvejen usædvanligt forfatterskab. Smukt er det jo, at de får lov til at afslutte forfatterskabet. «Plutselig. I desember» hedder det første, der indeholder disse linjer: «Kamerat bak døden. Ta meg ned til deg. / Side ved side. La oss se det ukjente.» I digtet «Symaskinen» tænker

digteren tilbage på hustruen, der faldt i sovn ved symaskinen. I mange år levede familien til dels af Petras systue. Hun kigger op og siger: Jeg mangler kun lidt; og digitet slutter: «Nå har du ingenting igjen. / Ikke til fredag, ikke til lørdag / og ingenting som haster mer / hverken for deg eller meg.» «Det var her –» konkluderer: «Så går vi da / sammen i sommernatten, tause / mot det som / ikke er.» Det er en nøgtern, usentimental, følelsesfuld poesi, der kulminerer i samlingen sidste digt, «Ildfluene», som er et mindedigt fra Italien. I øvrigt indeholder bogens første del et dejligt digt om broer, «Broenes skjønnhet»: «Stål eller sten. Der står de / bropennenes strenge buer / meislet inn i landskapet / som porter til fred.» Her får Rolf Jacobsen lejlighed til at dyrke sin passion for navne, fremmede steder og lande. Hans poesi er universel. En kosmisk klodepoesi med blik for detaljen. Bogens bedste digte er: «Gråsoner», «Plutselig. I desember», «Symaskinen», «Det var her –» og «Ildfluene». Association: Thelonious Monk.

ROLF JACOBSEN. EPILOG OG TRIVIA:

Helt usædvanligt blev *Pass for dørene – dørene lukkes* nomineret til Nordisk Råds litteraturpris både i 1973 og i 1974! (*Pustevølse* blev nominert i 1976, og *Nattåpent* i 1986). Rolf Jacobsen modtog af de norske statsbaner frit årskort som tak for sine mange digte om tog og jernbaner, jf. Roger Greenwald: «For Jacobsen has ridden the trains, lived near them, watched and listened to them, and written some of his best poems about them. How touching for a North American to learn that the Norwegian State Railway returns the favor by giving the poet a pass for a free trip each year!» (*The Silence Afterwards. Selected Poems of Rolf Jacobsen. Translated and edited by Roger Greenwald,*

1985). For særligt interesserede: Jeg har skrevet essayet «Norsk i knæene» (først trykt som kronik i Politiken, 18. juli 1985) og «80 trappetrin hen til en digter» (i anledning af Rolf Jacobsens 80-års dag), begge trykt i: *Lys og luft*, 1990. Foruden forskellige udvalg (på forskellige sprog) er der udkommet følgende udgaver af samlede digte (på norsk): *Samlede dikt* (1973); *Samlede dikt* (1977); *Samlede dikt* (1982); *Samlede dikt* (1986); *Alle mine dikt* (1990) og *Samlede dikt* (5. udgave, 1999; 3. oplag 2012). Som nævnt i min første opdatering om Rolf Jacobsen anbefaler jeg, at man anskaffer sidstnævnte, altså *Samlede dikt* (5. udgave).

ASGER SCHNACK (f. 1949) er dansk forfatter og debuterte i bokform i 1967. Forfatterskapet hans består av diktsamlinger, essaysamlinger, barnebøker, romaner og biografier, i tillegg har han redigert en rekke antologier og utvalg av dansk litteratur. Schnack er også forlegger og driver forlaget Bebop.
www.asgerschnack.dk

Foto: Lars Gundersen

NYHETER

Onsdag 19. juni kunne det aller første diktbilde avdukes hos Tante Gerda. Til stede var tre av de fire elevene ved Hamar katedralskole som har lagd diktbilden: Mari Klingen Sundheim, Ingeborg Korsveien og Tomas Sigerstad. Foto: Geir Vestad

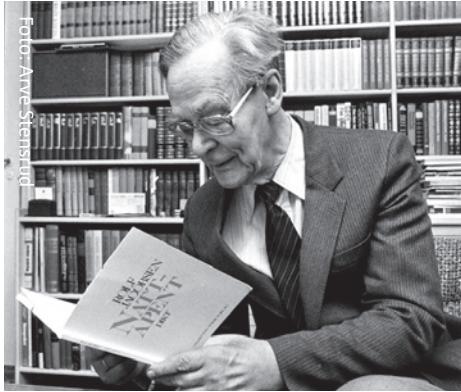
Hos Tante Gerda i Hamar presenteres et illustrert Rolf Jacobsen-dikt i stort format (160 x 60 cm). Bildet er sentralt plassert i kaféen, og er resultatet av et samarbeid mellom Rolf Jacobsens Venner, den landskjente fotografen Arnfinn Johnsen, som til daglig er lærer ved medie- og kommunikasjonslinja ved Hamar katedralskole, og Tante Gerda ved Svein Ørsnes og Kirsti Hougeng.

Johnsen lar elevene sine velge et dikt fra Jacobsens forfatterskap. Deretter får de i oppgave å skape en montasje av dikt og bilde(r). Først ut er Mari Klingen Sundheim, Ingeborg Korsveien, Tomas Sigerstad og Synne Marie Edvardsen Hellem. De valgte seg «Pustevølse» som de har montert sammen med et fotografisk arbeid. Deres montasje vil

være utstilt i tre måneder. Deretter skiftes den ut med et nytt elevarbeid. Årlig vil man altså kunne se fire ulike diktbilder hos Tante Gerda. Det er mulig å by på bildene – om man vil sikre seg ett. Nåværende montasje kom allerede første dag opp i kr 1 000 uten ramme. Elevene lar generöst de innkomne pengene gå til Rolf Jacobsens Venner.

Tante Gerda vil også ha en samling Jacobsen-dikt stående lett tilgjengelig for sine gjester. Derved kan man ta en suppe hos Tante Gerda, lese et Jacobsen-dikt eller to og kontemplere over en profesjonelt utført montasje av det verbale og det visuelle utført av Arnfinn Johnsenes elever ved Hamar katedralskole.

Velbekomme!

Vil du vite mer om Rolf Jacobsen og hans diktning?

Rolf Jacobsens Venner kan tilby kåserier, foredrag og forelesninger for store og små grupper i lag, foreninger, bedrifter og skoleverk.

Ta kontakt for nærmere avtale:

post@rolf-jacobsen.no

eller

Gunnar Brox Haugen, telefon 958 87 695.

Om medlemskap

Medlemskap i Rolf Jacobsens Venner koster kr 200 per år. Som medlem får du tilsendt medlemsbladet *Signaler* 1–2 ganger i året, og du kan bl.a. kjøpe billetter til Nordisk samtidspoesifestival | Rolf Jacobsen-dagene til redusert pris. Se nettsidene våre for mer informasjon om foreningen og medlemsfordeler.

Send e-post til post@rolf-jacobsen.no eller betal til bankkto.nr. 1800 15 43497. Husk å oppgi navn og adresse.

Du verden for en by! på DVD

Hamar bibliotek har tatt initiativet til å digitalisere filmen som Rolf Jacobsen i samarbeid med Hanne Lystad skrev manuset til: *Du verden for en by! 1000 års Hamar-historie med Rolf Jacobsen som guide*. Videoen ble produsert av Video Øst i 1990. Filmen beskriver Hamars historie fra det gamle Åker-riket og fram til moderne tid. I tillegg til Rolf Jacobsen treffer vi blant andre Kåre Prytz, Anne-Lise Knoff, Cecilie Jensen, Egil Danielsen og Hanne Lystad. Jørn Kolsrud har laget musikken.

Fra filmens innledning:

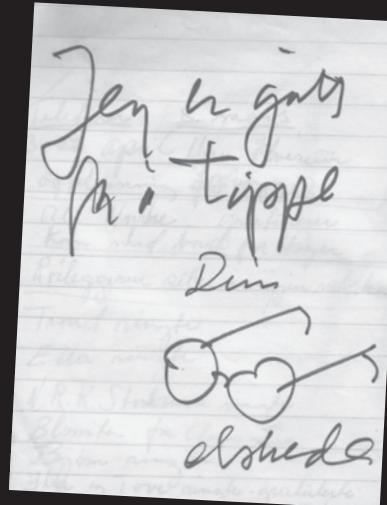
«Vi synes byen må bli bedre kjent. Først fordi den er Norges største innlandssentrums ifølge statistikken. Dernest fordi den har sin saga knyttet til vårt lands historie, kanskje mer enn alle andre byer. Først en glanstid i høymiddelalderen, deretter nesten utvistet av kartet for å gjenopprettes i nyere tid, og i dag i rik utvikling langt utover sine kommunegrenser ...»

Filmen avslutter med en oppfordring om å ta vare på Hamar:

«Hamar har ikke bare en vakker front mot Mjøsa, den har trær, park-bevoksninger og gatemiljøer som vi må være forsiktige med å forandre. Ikke rive for mange gamle hus, ikke hugge for mange trær. La oss være varsomme med byen. Med Hamar, vår egen by, og Norges innlandssentrums ...»

Med assistanse fra filmproduksjons-selskapet Fabelaktiv er filmen nå tilgjengelig på DVD og kan lånes fra Hamar bibliotek.

Fra Rolf til Petra. Lapp funnet i notisblokk i Skappels gate 2.

Vil du støtte Rolf Jacobsens Venner med din Grasrotandel?

Grasrotandelen er en ordning fra Norsk Tipping, hvor du som registrert spiller kan velge ett lag eller én forening som du ønsker å støtte – din grasrotmottaker. Vi oppfordrer deg til å støtte Rolf Jacobsens Venner!

Rolf Jacobsens Venner har bøker og plakat for salg. Inntektene går i sin helhet til venneforeningen.

Rolf Jacobsen: *En liten kvast med tusenfryd og fire rare løk. Ukjente dikt og tekster 1925–1993*. Gyldendal 1996 (red. Hanne Lillebo)

Hanne Lillebo (red.): *Stier med lavmælt lys. Om Rolf Jacobsens diktning*. Gyldendal 2007

Ordinær pris kr 150,- pr. bok
Medlemspris kr 100,- pr. bok

Plakat illustrert av Anne-Lise Knoff, laget til konserten *Rolf Jacobsen i ord og toner* høsten 1994. Plakaten måler 34 x 60 cm og selges uten ramme.

Ordinær pris kr 150,-
Medlemspris kr 100,-

I tillegg formidler venneforeningen salg av Tom Gundersens karakteristiske portrett av Rolf Jacobsen fra 1994. Portrettet er laget i to størrelser og selges uten ramme.

30 x 40 cm: kr 2 500 pr. stk. (opplag: 75)
64 x 80 cm: kr 5 000 pr. stk. (opplag: 50)

Bestilling sendes: post@rolf-jacobsen.no. Ved forsendelse kommer porto i tillegg. Se venneforeningens nettbutikk for mer informasjon: www.rolf-jacobsen.no/nettbutikk.html

Sett av dagene!

NORDISK
SAMTIDSPOESI-
FESTIVAL
**ROLF
JACOBSEN·
DAGENE**

Hamar | 6.–9. mars 2014

**ROLF
JACOBSENS
VENNER**

www.rolf-jacobsen.no